

Paulína Vališková

16. 11. 2012

Sociokulturní dovednosti

Interkulturní komunikace

- „Každou hodinu japonštiny jsem se na něco ptala. Byla jsem jediná, takže učitel musel neustále odpovídat na moje dotazy. Až se jednou naštvál a začal křičet, že to se přece nedělá a ať už se neptám a jenom poslouchám.“

Volná citace dle knihy **Amélie Northomb: Ani Adam, ani Eva** (o Belgičance žijící v Japonsku)

Heterogenní skupina

- při výuce v multikulturní třídě (**heterogenní skupina**), se vyskytuje nejen diverzita jazyková, ale i kulturní - žáci pochází z různých sociokulturních prostředí
- důležitá je **tzv. interkulturní citlivost**
- neznamena to ale, že bychom měli znát zvyky a chování lidí různého původu, ale ***všeobecné povědomí o tom, že veškeré naše chování je hluboce a často nevědomky kulturně podmíněno***
- reakce lidí z jiného prostředí, které na první pohled můžou vypadat jako nespolupracující, nepřátelské nebo dokonce neslušné, jsou dány pouze odlišnou výchovou a kulturním zázemím

Interkulturní rozdíly

- **Nizozemský antropolog Geert Hofstede**
<http://www.geert-hofstede.com>
- charakterizoval veškeré interkulturní rozdíly na základě celosvětového výzkumu (***Culture's Consequences, 1980***)
- pět univerzálních kulturních dimenzí, kterými lze charakterizovat národní, regionální, komunitní, organizační či třídní kultury
- jeho klasifikaci můžeme použít jako i pro charakteristiku skupiny ve střídě
- *kulturní původ pouze zvyšuje pravděpodobnost sklonu k určitému jednání, ale nelze z něj odvozovat povahu konkrétních osob – tím bychom jen podpořili interkulturní předsudky a stereotypy!*

5 kulturních dimenzí dle Hofsteda

Vzdálenost moci

- *měří míru nerovnosti, která je v dané společnosti očekávána, akceptována a upřednostňována*

Individualismus – kolektivismus

- *rozdíl, do jaké míry je člověk svébytný jedinec a součástí skupiny*

Maskulinita – feminita

- *preferenci průbojnosti a skromnosti*

Vyhýbání se nejistotě

- *index popisuje, do jaké míry společnost toleruje nepřesnost, neurčitost, nejistotu ve vztahu k budoucnosti*

Orientace na budoucnost

- *hospodárnost a vytrvalost (Long-term Orientation), tradice a sociální závazky (Short-term Orientation)*

Česká republika

- nízká vzdálenost moci
- individualismus
- maskulinita
- vysoká hodnota nejistoty

Možné problémy v multikulturní třídě

- studenti neodpovídají nebo odpovídají za někoho, popř. sborově
- tykání učiteli, vulgarismy, zdvořilost
- studenti odmítají komunikovat (muž a žena)
- chrchlání, kašlání, smrkání, popotahování ad. zvuky
- různé styly výuky
- studenti nerozumějí (říkají „ano“, i když nerozumí)

Sociokulturní dovednosti pro češtinu

- základní info o ČR
- pozdravy a představování
- neverbální komunikace
- telefonování a dopisování
- vnímání času a denní režim
- rodina a návštěva
- stravování a restaurace

Základní info o ČR

- geografie ČR – poloha, sousední státy, hlavní město, rozdělení na kraje
- státní vlajka, politické zřízení, členství v mezinárodních organizacích
- povrch ČR – hory, řeky, roční období, počasí
- česká měna
- čeština a slovanské jazyky
- česká historie, významné osobnosti, státní svátky

Pozdravy a představování

- pozdravy a představování
- podání ruky, objímání, líbání
- oslovení a tituly
- tykání X vykání
- otázka: Jak se máš/máte? a odpověď (není formální!)
- poděkování
- omluva

Neverbální komunikace

- postoj
- vzdálenost při komunikaci
- pohyby očí – oční kontakt X dívání se stranou, do země, „oči v sloup“
- pohyby rukou – gestikulace
- nohou – při sezení
- vhodná a nevhodná gesta
- chování na veřejnosti
- formální X neformální oblečení
- smích, smrkání, kašláním apod.
- otevírání dveří

Telefonování a dopisování

- pravidla telefonování – začátek a ukončení hovoru
- formální X neformální hovor
- telefonování v základních krizových situacích

- pravidla psané komunikace – začátek a ukončení dopisu/emailu
- soukromá X úřední korespondence
- pohlednice a přání

Vnímání času a denní režim

- české vnímání času: ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, noc
- české hodiny
- kalendář a státní svátky, prázdniny
- pracovní doba v ČR
- úřední hodiny úřadů a otevírací doba obchodů
- denní režim Čechů, víkend

Rodina a návštěva

- typy rodiny: malá X velká rodina, neúplná, registrované partnerství
- význam rodiny pro společnost
- rozdělení rolí v rodině
- očekávaná X neočekávaná návštěva
- příchod na návštěvu: Kdy? Kam? (číslo patra)
- délka návštěvy a přespání
- dárek
- zouvání a význam věty „Nezouvejte se!“
- jak se zeptat na toaletu
- tabuizovaná témata při konverzaci

Restaurace a stolování

- česká tradiční kuchyně – jídlo a pití
- pití alkoholu
- muž vstupuje do restaurace první
- objednání v restauraci
- oslovení číšníka a žádost o zaplacení
- spropitné
- stravování: snídaně, oběd, večeře
- pravidla stolování: příbor, ubrousek, ruce, párátka
- přípitek: „Na zdraví!“, ne do kříže
- odchod z restaurace

Použitá literatura

- Čemusová, Jana a Barbora Štindlová (2004). *Sborník asociace učitelů jako cizího jazyka (AUCČJ) 2003-2004*. Praha: Akropolis.
- Čemusová, Jana a Barbora Štindlová (2006). *Sborník asociace učitelů jako cizího jazyka (AUCČJ) 2005-2006*. Praha: Akropolis.
- Bischofová, Jana a Milan Hrdlička (2007) Sociokulturní minimum pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany. Brno: SOZE.
- Bischofová, Jana a Milan Hrdlička (2007) Sociokulturní minimum pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany. Metodika. Brno: SOZE.
- Hrdlička, Milan a Markéta Slezáková (2007). *Nízkoprahové kurzy češtiny pro cizince: Příručka*. Praha: AUCČJ, CIC, Člověk v tísni.
- Interkulturní komunikace I, II. Příručka nejen pro středoškolské pedagogy. Člověk v tísni (Varianty), 2005. Dostupné z WWW: <http://www.varianty.cz/cdrom/>
- Průcha, Jan. Multikulturní výchova. Příručka (nejen) pro učitele. Praha: Triton, 2011.
- Hofstede, Geert. Hofstede's Dimensions for National Culture. Dostupné z WWW: <http://www.geert-hofstede.com>